

Sygn. akt II AKz 715/12

POSTANOWIENIE

Dnia 13 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Rafał Kaniok (spr.)

Sędziowie SA – Jerzy Leder

SA – Paweł Rysiński

Protokolant – st. sekr. sąd. Agnieszka Pietrusińska

przy udziale oskarżycielki subsydiarnej E. S.

*po rozpoznaniu w sprawie przeciwko J. D. (1)
i M. T. (1)*

oskarżonym o przestępstwo z art. 310 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

zażalenia wniesionego przez pełnomocnika oskarżycielki subsydiarnej

na postanowienie Sądu Okręgowego w. W.

z dnia 17 sierpnia 2012 r.

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., 440 k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 1 k.p.k.

p o s t a n a w i a :

- 1. utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie;*
- 2. kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążyć oskarżycielkę subsydiarną E. S..*

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w. W. na podstawie art. 17§1 pkt 9 k.p.k. i art. 17§1 pkt 2 k.p.k., art. 632pkt 1 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiotowej sprawie.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożył pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego E. S. zarzucając obrazę przepisów prawa procesowego, która miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie:

- art. 49§1 k.p.k. w zw. z art. 55§1 k.p.k. w zw. z art. 17§1 pkt 9 k.p.k. poprzez przyjęcie, iż Pani E. S. nie posiada przymiotu osoby pokrzywdzonej czynem oskarżonych, a tym samym nie jest osobą uprawnioną do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, a to z uwagi na fakt, że przedmiotem ochrony przestępstwa z art. 310§1 i 2 k.k. jest wyłącznie obrót pieniędzmi i papierami wartościowymi;
- art. 49§1 k.p.k. w zw. z art. 55§1 k.p.k. w zw. z art. 17§1 pkt 9 k.p.k. poprzez przyjęcie, iż w przypadku zakwalifikowania czynu zarzucanego oskarżonym z przepisu art. 270§2 k.k. Pani E. S. również nie posiadałaby statusu osoby pokrzywdzonej tym czynem, gdyż przedmiotem ochrony powyższej normy prawnej jest dobro ogólne związane z bezpieczeństwem dokumentów, podczas gdy w literaturze przedmiotu podkreśla się, że występkiem z art. 270§2 k.k.

jest przestępstwem powszechnym, którego sprawcą może być każda osoba zdolna do ponoszenia odpowiedzialności karnej;

3. art. 339§3 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 17§1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 10§1 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. i art. 424§1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez zaniechanie dokonania rzetelnej i obiektywnej analizy całokształtu okoliczności wynikających ze zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego i uchylenie się od obowiązku rzeczowego wyjaśnienia motywów zaskarżonego postanowienia, które jako kończące postępowanie co do meritum powinno spełniać wymogi przewidziane dla uzasadnienia wyroku, a tym samym niewyjaśnienie powodów wydanej decyzji, w tym uchylenia się od obowiązku dokonania kompleksowej oceny karnoprawnej zachowania zarzuconego oskarżonym w subsydiarnym akcie oskarżenia, co stanowi tym istotniejsze uchybienie, że Sąd Apelacyjny w. W. polecił Sądowi I instancji sporządzenie pisemnych motywów orzeczenia w sposób przewidziany przepisami procedury karnej, przy czym nie wypełnienie tego obowiązku stanowi obrazę art. 442§3 k.p.k.;

4. na podstawie art. 427§2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. zaskarżonemu postanowieniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, polegający na przyjęciu, iż wypłacenie 5 weksla in blanco „nie było niekorzystne bądź mniej korzystne dla dłużnika wekslowego, skoro opiewało na sumę wynikającą z kwoty zadłużenia i tylko taką kwotę wierzyciel mógł uzyskać” w sytuacji gdy wypełnienie 5 weksla który miał być użyty wyłącznie na wypadek nieprawidłowego wypełnienia jednego z innych czterech weksli - spowodowałoby, iż w obrocie funkcjonowały łącznie wypełnione wszystkie weksle in blanco, które zabezpieczały kwotę 280 tysięcy zł, podczas gdy wysokość zobowiązania dłużników, którą miały zabezpieczać weksle wynosiła 200 tys. zł., wskutek czego podrobienie i wprowadzenie do obrotu piątego weksla dawało możliwość dochodzenia od dłużników kwoty przewyższającej pierwotnie zobowiązanie;

5. na zasadzie art. 427§2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił obrazę przepisu materialnego, a mianowicie art. 310§1 i 2 k.k. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż na gruncie niniejszej sprawy nie doszło do podrobienia lub przerobienia weksla, gdyż sprawca nie ingerował w materię weksla doprowadzając do wytworzenia nieautentycznego papieru wartościowego.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w. W. celem ponownego rozpoznania na rozprawie głównej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd zaprezentowany przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, że w niniejszej sprawie występują dwie przesłanki określone w art. 17§1 pkt 9 k.p.k. i art. 17§1 pkt 2 k.p.k. (tj. brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela oraz czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego) skutkujące umorzeniem postępowania.

Wbrew stawianemu zarzutowi, kontrola instancyjna wykazała, iż Sąd I instancji zaskarżone orzeczenie wydał po dokonaniu rzetelnej i obiektywnej analizy całokształtu materiału dowodowego a swoje stanowisko w tym przedmiocie należycie uzasadnił, zgodnie z wymogami przewidzianymi przepisami procedury karnej.

Rację ma Sąd meriti argumentując, iż E. S. - z uwagi na charakter przestępstwa określonego w art. 310 § 1 i 2 k.k., którego rodzajowym przedmiotem ochrony jest obrót pieniędzmi i papierami wartościowymi - nie można uznać za pokrzywdzoną, a tym samym nie jest ona osobą uprawnioną do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia w trybie art. 55§1 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że, jak to wielokrotnie wskazywano w orzecznictwie Sadu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, przedmiotem ochrony w wypadku czynów zabronionych wymienionych w art. 310 k.k., jest dobro prawne natury ogólnej. Przepisy te, chroniąc bezpieczny obrót pieniędzmi, papierami wartościowymi i innymi wymienionymi w

nich dokumentami, chronią tym samym niezbędne dla funkcjonowania systemu gospodarczego, zaufanie do środków płatniczych. Ochrona ta ma na względzie prawidłowość i pewność obrotu tymi środkami. Tym samym, bez znaczenia dla bytu przestępstw stypizowanych m.in. w art. 310 § 1 i 2 k.k. jest to, czy w wyniku podrobienia lub przerobienia określonych w nich środków i dokumentów nastąpiło uszczerplenie mienia i na czyją szkodę.

Okoliczność, że przedmiotem ochrony art. 310 k.k. jest dobro natury ogólnej, jakim jest pewność obrotu pieniędzmi i papierami wartościowymi, powoduje, że w postępowaniu dotyczącym określonego w tym przepisie czynu brak jest pokrzywdzonego.

W takiej sytuacji należy uznać, że nie ma w tego rodzaju postępowaniu osoby, która na podstawie art. 53 k.p.k., mogłaby działać w sprawie w charakterze oskarżyciela posiłkowego a więc, tym samym, osoby uprawnionej do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia, w trybie art. 55 k.p.k.

Analogiczną linię rozumowania (prezentowana w szczególności na tle przedmiotu ochrony art. 270 k.k.) można dostrzec w wielu orzeczeniach Sądu Najwyższego, jak przykładowo: wyrok Sądu Najwyższego z 26 listopada 2008 r. IV KK 164/08, OSNwSK 2008 Nr 1 poz. 2413, wyrok Sądu Najwyższego z 20 grudnia 2006 r. III KK 398/06 Lex nr 531394, wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2010 r. WK 28/09 OSNKwSK 2010, Nr 1 poz. 31, postanowienie Sądu Najwyższego z 24 maja 2011 r. II KK 13/11 LEX Nr 847132.

Jednocześnie, jak przyjmuje się w judykaturze i doktrynie procesu karnego, ustalenie osoby pokrzywdzonej czynem zabronionym (w rozumieniu procesowym) następuje w oparciu o opis zespołu znamion czynu zabronionego.

Oskarżonym w przedmiotowej sprawie, postawiono zarzut popełnienia czynu zabronionego określonego w art. 310 § 1 i 2 k.k. Przy tym w opisie czynu zarzucanego oskarżonym w akcie oskarżenia zawarto znamiona czynu stypizowanego jedynie w powyższych przepisach. W tym stanie rzeczy, wobec omawianego wyżej braku możliwości przyjęcia, że bezpośrednim następstwem czynu z art. 310 § 1 i 2 k.k. jest pokrzywdzenie konkretnej osoby fizycznej, nie jest możliwym stwierdzenie, iż w niniejszej sprawie istnieją osoby, które są uprawnione do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

W związku z tym, za bezpodstawne uznać należy zarzuty zawarte w pkt I rozpoznawanego zażalenia, wraz z przytoczoną na ich poparcie argumentacją, mającą w zamyśle skarżącego wykazać, że przyjęcie przez Sąd I instancji, iż E. S. nie jest osobą uprawnioną do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia i w konsekwencji umorzenie postępowania w oparciu o art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., odbyło się z naruszeniem przepisów prawa procesowego.

Bez znaczenia jest przy tym, wskazana w pkt I 1a) zażalenia, okoliczność, że w toku dotychczasowego postępowania dotyczącego subsydiarnego aktu oskarżenia wniesionego przez E. S., jej status jako osoby pokrzywdzonej czynem z art. 310 § 1 i 2 k.k. nie był kwestionowany.

Stosownie bowiem do dyspozycji art. 17 § 1 k.p.k., stwierdzenie jednej z negatywnych przesłanek procesowych określonych w tym przepisie obliguje Sąd, w każdym przypadku, do umorzenia wszczętego już postępowania karnego.

Tym samym za bezprzedmiotowy uznać trzeba – zwłaszcza wobec przyjętego na wstępie założenia, że krąg osób pokrzywdzonych winien być ustalony w oparciu o określoną w akcie oskarżenia kwalifikację prawną zarzucanego czynu (art. 310 § 1 i 2 k.k.) – zarzut sformułowany w pkt I 2) zażalenia, odnoszący się do rozważanej przez Sąd I instancji ewentualności przypisania oskarżonym sprawstwa czynu z art. 270 § 2 k.k. Przy tym zarzut ten jest dodatkowo nietrafny także z tego powodu, że rozważania Sądu I instancji w tym zakresie odnoszą się do stwierdzenia negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. a nie, jak sugeruje się w pkt I 2) zażalenia – z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k.

Sąd I instancji, prawidłowo analizuje hipotetyczną możliwość przypisania oskarżonym czynu z art. 270 § 2 k.k. i w konsekwencji odrzuca ją, ale nie z uwagi na brak osoby pokrzywdzonej, lecz ze względu na trafne ustalenie (niesłusznie

kwestionowane w pkt II zażalenia), iż działanie oskarżonych nie może być uznane za niekorzystne lub mniej korzystne dla wystawcy weksla.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd I instancji nie przyjmuje w tym zakresie, że przedmiotem ochrony jest art. 270 § 2 k.k. jest dobro natury ogólnej i nie kwestionuje w związku z tym statusu E. S. jako osoby pokrzywdzonej, w wypadku ewentualnego zakwalifikowania przedmiotowego czynu z art. 270 § 2 k.k.

Przeciwnie, Sąd ten uznał, że wypełnienie weksla niepełnego, niezgodnie z wolą wystawcy weksla, może być zakwalifikowane jako przestępstwo z art. 270 § 2 k.k. właśnie w takim przypadku, w którym jest to działanie na szkodę konkretnej osoby (wystawcy weksla) – czyli gdy jest dla niej niekorzystne lub mniej korzystne w porównaniu ze stanem jaki by istniał, gdyby weksel wypełniono zgodnie z jej wolą. Jednocześnie, jak już powiedziano, Sąd I instancji, prawidłowo oceniając zamiar osób oskarżonych i zakres ich działania, trafnie wykazał, że działanie to nie było niekorzystne dla wystawców weksla – co wyklucza możliwość przypisania oskarżonym czynu z art. 270 § 2 k.k.

Na marginesie jedynie dodać należy, że, wbrew twierdzeniom skarżącego zawartym w pkt I 1b) zażalenia, Sąd Apelacyjny w. W., w wyroku z dnia 25 kwietnia 2002 r. (sygn. akt II AKa 120/02) nie wskazywał, iż czyn z art. 310 § 1 k.k. może prowadzić do pokrzywdzenia indywidualnego podmiotu, ani też w ogóle nie zajmował stanowiska w tej kwestii. Wyrok ten odnosi się co prawda do przestępstwa określonego (tak jak w niniejszej sprawie) w art. 310 § 1 i 2 k.k., polegającego jednak na podrobieniu i wpuszczeniu w obieg dokumentu mającego postać czeku a nie weksla.

W nawiązaniu do powyższego warto zauważyć, że skarżący, usiłując wykazać w ramach zarzutu z pkt III zażalenia, iż poprzez wypełnienie weksla niepełnego w sposób niezgodny z deklaracją wekslową, doszło do podrobienia weksla w rozumieniu art. 310 § 1 k.k., odwołuje się, niemal wyłącznie, do poglądów doktryny i judykatury, odnoszących się do przestępstw polegających na podrobieniu cudzego blankietu czekowego, połączonego przeważnie ze sfalszowaniem podpisu jego wystawcy.

Tego rodzaju sytuacja, jak słusznie zauważył Sąd I instancji, nie zaistniała w przedmiotowej sprawie, gdzie blankiet weksla był autentyczny i nie przerobiono również zawartych tam zapisów lub podpisów, co wyklucza możliwość zakwalifikowania działań opisanych w akcie oskarżenia- polegających na wypełnieniu weksla niepełnego (in blanco) na polecenie osób uprawnionych (oskarżonych), w sposób niezgodny z postanowieniami deklaracji wekslowej, a następnie puszczenia go w obieg – jako przestępstwa z art. 310 § 1 i 2 k.k.

Nie ulega wątpliwości, że weksel in blanco może być przedmiotem czynności wykonawczej z art. 310 k.k. Weksel taki (weksel niepełny w chwili wystawienia – określony w art. 10 Prawa wekslowego) jest papierem wartościowym, posiadającym ogólne cechy weksla i może stanowić dokument uprawniający do otrzymania sumy pieniężnej, o którym mowa w art. 310 § 1 k.k. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 21 marca 2007 r. I KZP 2/07).

Zatem podrobienie lub przerobienie takiego dokumentu, a następnie puszczenie go w obieg, stanowi naruszenie normy chronionej art. 310 § 1 i 2 k.k. Rzecz w tym, że w przedmiotowej sprawie, charakter czynności, jakich w świetle aktu oskarżenia mieli dokonać oskarżeni, nie daje podstaw do uznania, że zarzucany im czyn zawiera znamiona czynu zabronionego określonego w art. 310 § 1 i 2 k.k.

Zgodnie z, zasługującym na aprobatę, stanowiskiem doktryny i orzecznictwa, „podrobienie” w rozumieniu art. 310 § 1 k.k., oznacza wytworzenie przedmiotu imitującego pieniądź, inny środek płatniczy lub dokument określony w tym przepisie.

Za „podrobienie” uznać należy nadanie takich cech oryginału, dowolnemu przedmiotowi, by mógł on uchodzić za prawdziwy środek płatniczy lub dokument o którym mowa w art. 310 § 1 k.k.

Z kolei „przerobienie” pieniądza, środka płatniczego lub dokumentu polega na zmianie jego dotychczasowego kształtu treści lub formy w taki sposób by przystosować go do nowego przeznaczenia lub użycia za autentyczny.

(...) to jest dokonanie zmian w autentycznych środkach i dokumentach z art. 310 k.k. najczęściej mające na celu nadanie im pozoru wyższej wartości.

(...) oznacza więc stworzenie na nowo falsyfikatu środka płatniczego lub dokumentu określonego w art. 310 k.k., gdy tymczasem przedmiotem „przerobienia” może być tylko istniejący już środek płatniczy lub dokument (zob. Zbigniew Cwiąkański Komentarz do art. 310 k.k. – Kodeks karny. Część szczególna Tom III pod red. A. Zolla, Zakamycze 2006, Andrzej Marek Kodeks karny Komentarz do art. 310 k.k. LEX 2010). W sprawie niniejszej, jak już powiedziano, nie doszło, ani do podrobienia weksla in blanco tj. do stworzenia, mającego cechy autentycznego, nieistniejącego dokumentu, ani też do dokonania w istniejącym już dokumencie, zmian tworzących pozory autentyczności. Nie sposób też uznać, że doszło w tym przypadku do nielegalnego wypełnienia czystego blankietu, traktowanego na gruncie art. 310 § 1 k.k., zgodnie ze stanowiskiem doktryny, jako podrobienie (zob. Kodeks karny Część Szczególna pod red. A. Zolla Kraków 1999 t. 3 s. 509). Przedmiotowy weksel in blanco, na którym znajdowały się autentyczne podpisy jego wystawców oraz inne elementy nadające mu ogólne cechy weksla (za wyjątkiem oznaczonej sumy pieniężnej – art. 101 Prawa wekslowego), został bowiem uzupełniony w sposób legalny, na polecenie osób do tego uprawnionych w świetle Prawa wekslowego (tj. wierzycieli wekslowych J. D. i M. T.) – wobec braku spełnienia świadczenia do którego zobowiązani byli wystawcy weksla – poprzez wypisanie na wekslu konkretnej kwoty pieniężnej.

Okoliczność, że, w ocenie oskarżycielki subsydiarnej, doszło w tym wypadku do naruszenia postanowień deklaracji wekslowej, nie może więc stanowić samoistnej podstawy do uznania, iż działania oskarżonych stanowiły naruszenie normy art. 310 § 1 k.k. i w konsekwencji, poprzez puszczenie w/w weksla w obieg – normy z art. 310 § 2 k.k.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, że zarzut obrazy art. 310 § 1 i 2 k.k., sformułowany w pkt III zażalenia, podobnie jak pozostałe omawiane wcześniej zarzuty, jest w całej rozciągłości bezzasadny.

Z tych względów Sąd Apelacyjny utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy, obciążając oskarżyciela subsydiarnego kosztami postępowania odwoławczego stosownie do art. 636 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 1 k.p.k. i art. 640 k.p.k.